

เทศน์เช้า วันที่ ๗ มกราคม ๒๕๕๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ปลูกต้นไม้เพื่อความร่มเย็นเป็นสุขของมนุษย์ สัตว์โลก เห็นไหม มันเป็นอาหารของสัตว์ โลกนี้ทรัพยากรเราใช้มันมาก ใช้มันมากแล้วเราเร่งด้วย ทางวิทยาศาสตร์จะไปเร่งทรัพยากร เร่งพืชพันธุ์ธัญญาหารให้พอกับความเป็นอยู่ของมนุษย์ไง แล้วมนุษย์ไปใช้สอยธรรมชาติจนเกินไป เห็นไหม แล้วเราพยายามไปฟื้นฟูกัน นี่วงจรชีวิตจะเป็นอย่างนี้ ห่วงโซ่ของอาหาร ห่วงโซ่ของชีวิต เห็นไหม มันต้องพึ่งพาอาศัย

ที่ไหนมีแหล่งน้ำ ที่นั่นมีชีวิต ถ้ามีชีวิตนะ มีปัจจัยเครื่องอาศัยชีวิตนี้ก็พอดำรงเป็นสุข เห็นไหม อันนี้เรียกว่าบุญนะ บุญและบาป บุญหมายถึงว่า สมัยโบราณ เห็นไหม สรรพสิ่งต่างๆ เกิดจากธรรมชาติ แต่ในปัจจุบันนี้วิทยาศาสตร์ไปเร่ง พยายามจะแบบว่าให้ทรัพยากรพอใช้กับมนุษย์นะ แล้วมีการสะสม มีการบริหารจัดการ ยิ่งบริหารจัดการเห็นไหม คุณก็โลกหนึ่งเด็กเป็นโรคอ้วน ชิกโลกหนึ่งเด็กเป็นโรคขาดอาหาร นี่บริหารจัดการ มันบริหารจัดการโดยกิเลส เห็นไหม บริหารจัดการโดยเรา เราต้องเอาของเราให้พออยู่พอกินก่อน แล้วเด็กเดี๋ยวนี้เป็นโรคอ้วนนะ ถ้าเด็กที่มีใช้จ่ายมากเกินไปก็เป็นโรคอ้วน เห็นไหม

เราดูทางสารคดี เขาบอกเลย โรคความรวยไป ความรวยทำลายลูกไป ความรวยมันไปทำลายลูกหลานให้เสียนิสัย เห็นไหม พ่อแม่ถึงจะต้องพยายามอบรม แต่เรื่องนี้เป็นเรื่องความคิดทางวิทยาศาสตร์ แต่ถ้าคิดทางธรรมนะ นี่กรรม กรรมถ้าเกิดมาดีเด็กนี้เมื่อดินนะ เห็นไหม อภิสัตตบุตร บุตรเกิดมาดีอย่างไรก็ดี แต่ถ้าบุตร เห็นไหม ถ้ามีกรรมต่อกันนะ บุตรเกิดมาทำให้เรามีปัญหา สิ่งนี้มันเป็นเรื่องของบุญของกรรม แต่บุญกรรมก็แก้ไขได้ แก้ไขโดยที่เราทำบุญกุศลอยู่นี่เรื่องการแก้ไข

พระนี่เป็นตัวบาลานซ์สังคมนะ สังคมถ้าที่ไหนมันมีมากเกินไป เห็นไหม พระเป็นตัวบาลานซ์ คือว่ามาถึงทำบุญกุศล แล้วพระนี่จะแจกจ่ายออกไป เพราะอะไร เพราะ

พระถ้ามีคุณธรรมในหัวใจนะ คนเรามีปากมีท้องเหมือนกัน ใช้สอยแค่ความเป็นอยู่เท่านั้นล่ะ แต่ถ้าความโลภมันไม่มีวันพอหรือ ความโลภ เห็นไหม ความโลภมันไม่มีวันพอ ความโลภสะสมไว้ทำไม? นี่เงินหรือว่าสิ่งที่เป็นประโยชน์กับโลกนี้ ถ้าเราใช้ให้เป็นประโยชน์ เห็นไหม คุณที่เขาใจเป็นบุญกุศล เขาทำบุญกุศลของเขา คนที่คดโกงก็จะทำสิ่งต่างๆ เห็นไหม นี่บุญ ทำบุญอันนี้ คุณิ เวลาเงินมีทองขึ้นมาทำให้เสียนิสัยไปได้เห็นไหม โรคคนรวยมันรังแกลูกหลานนะ โรครวยนะรังแกไม่ให้ลูกเราเป็นสภาวะแบบนั้น

ในสมัยพุทธกาลนะ มีเด็ก เห็นไหม ไม่เคยรู้จักอาหารเอามาจากไหนเลย เด็กเขากินข้าวกันแล้วเขาถามปัญหากันว่า “ข้าวนี้เกิดมาจากไหน” คนหนึ่งเห็นว่า “เกิดจากจากหม้อ” เห็นเขาดักมาจากหม้อไฉ่ อีกคนหนึ่ง “ข้าวเกิดจากจาน” เห็นไหม นี่ข้าวเกิดมาจากจาน เพราะมีอำนาจวาสนามาก เวลาเขาไปเล่นแบบเด็กเล่นพนันกัน เห็นไหม ว่าใครแพ้ต้องเอาอาหารมาเลี้ยงกัน เห็นไหม เลี้ยงจนหมด แพ้จนหมดเลย พ่อแม่ก็เอามาส่งจนหมด เห็นไหม พ่อเอาอีกแม่บอกว่าหมดแล้ว บอกว่าขนมไม่มี

นี่เพราะเขาสร้างบุญกุศลมา เห็นไหม เทวดานี้ต้องเอา.. นี่เขาเอาฝาชีแล้วปิดกับถาดเปล่าๆ ไป อยากจะสอนลูกเราไงว่าไม่มีคืออะไร ไม่รู้จักคำว่าไม่มีนะ

พอไปถึงว่า “ไม่มี” พอถูกเปิดเข้าไปขนมนี้เป็นขนมเทวดา ด้วยฤทธิ์ของเทวดา ไฉ่ หอมมาก หอมมาก อร่อยมาก ลูกคิดน้อยใจเลยว่าแม่ไม่รักเรา ถ้าแม่รักเราแม่ต้องให้ขนมไม่มีเรากินนานแล้ว ทำไมไม่ให้ขนมไม่มีมากินเลย แล้วไปถามแม่ว่า “ขนมไม่มีทำไมมันอร่อยขนาดนี้” แม่นี่รู้เลยว่าลูกมีบารมีขนาดนี้ ทั้งๆ ที่ของไม่มี เห็นไหม แต่ด้วยฤทธิ์ของเทวดาก็ทำให้มีขึ้นมาได้

สิ่งที่ว่าบุญกุศลเราสร้างบุญกุศลกัน บุญกุศลเพื่อเรา เห็นไหม นี่ในปากก็เหมือนกัน เห็นไหม ต้นไม้กว่าจะเกิด ต้นไม้มันจะเป็นไป คุณิสิ่งที่มีคุณค่า ต้นไม้ที่มีแก่น ต้นไม้มีคุณภาพ มันเกิดได้น้อยมาก ต้นไม้ที่ไม่มีคุณภาพมันเกิดได้ง่ายแล้ว ประโยชน์มันก็จะน้อย เห็นไหม แต่ถ้าคนรู้จักใช้มัน นี่ปัญญา ในปัจจุบันเราเอาสิ่งที่เป็นพวกหญ้า พวกอะไรต่างๆ มาเป็นวัชพืช มาเป็นสิ่งที่บำรุงโคนต้น เห็นไหม ถ้าเราใช้ให้มันเป็นประโยชน์ มันก็จะเป็นประโยชน์

แต่ถ้าพูดถึงคุณภาพ คุณภาพ เห็นไหม คุณภาพก็คือใจเรา ใจของเรานี้ เห็นไหม ต้นไม้ต้นหนึ่งมันก็มีแก่น มีกะพี้ มีเปลือก ในต้นไม้ต้นหนึ่งก็เหมือนกัน นี่ก็เหมือนกัน ในเรื่องความเป็นอยู่ของเรา ในเรื่องของร่างกายก็อย่างหนึ่ง ในเรื่องของหัวใจ ของหัวใจ คือความคิดใจ ความคิด เห็นไหม นี่เวทนาภายนอก เวทนาใจ เห็นไหม สุขเวทนา ทุกขเวทนา นี่แล้วทุกขเวทนา เวทนาจากภายนอก เวทนาจากภายใน เห็นไหม นี่ความเป็นอยู่ของร่างกาย เราก็ดูแลรักษาเป็นส่วนหนึ่ง ความดูแลของใจก็เป็นส่วนหนึ่ง แล้วใจก็ยังมี อารมณ์ของใจที่มันฟุ้งซ่านอันหนึ่งนะ

เวลาจิตมันสงบเข้ามา เห็นไหม เวลาจิตสงบเข้ามาจิตมันเป็นจิตเฉยๆ แล้วจิตเฉยๆ เราก็อะไรไม่เป็น เราทำสิ่งต่างๆ ไม่เป็นเลย เหมือนกับ เห็นไหม นี่เขาพยายาม จะช่วยเหลือกัน เห็นไหม เอาปลาเอาอาหารไปแจกเขา เขาได้รับเขาก็กินของเขา นี่ปลา มาจากไหนล่ะ? ปลาเราจับไปแจก แต่ถ้าเขาจับปลาเป็น เห็นไหม เขารู้จักเลี้ยงปลา เขา รู้จักหาปลาให้ เขาก็จะมีอาหารกินของเขาไปเหมือนกัน

จิตก็เหมือนกัน จิตนี้เราคิดธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง มัน ปล่อยางเข้ามาๆ เขาเอาปลามากิน เพราะอะไร เพราะเราอ่านธรรมขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าใช่ไหม นี่บอกว่า ความสงบเป็นความสุข เห็นไหม แล้วความสงบมัน ปล่อยเข้ามา มันปล่อยเข้ามาได้อย่างไร ปล่อยเข้ามาเพราะว่าธรรมขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ใช่ธรรมของเรา นี่เขาเอาปลามาให้ แล้วเราจับปลาไม่เป็น พอปลา มันหมดไป เราก็ดิ้นรน เราไม่มีปลาจะกิน เห็นไหม

เวลาจิตมันเสื่อมไป เวลามันสงบมันก็สงบอยู่ เวลามันฟุ้งซ่านออกมา มันฟุ้งซ่าน มันเสื่อมธรรมชาติของมัน เห็นไหม สรรพสิ่งโลกนี้เป็นอนิจจัง ต้นไม้ที่มันเกิดขึ้นมา อาหารที่เรารักษา มันก็เกิด มันก็มีขึ้นมา มันก็หมดไป เห็นไหม มันเป็นอนิจจัง เพราะสิ่ง ที่คงที่มันไม่มี ใจของเราคงที่มันไม่มี แต่ตัวธาตุรู้ ตัวจิตมันมี ถ้ามันไม่มี เวลาตายไปคน ต้องตาย ตายแล้วต้องสูญกันไปเลย

แต่มันตายมันไม่สูญ ไม่สูญเพราะอะไร ไม่สูญเพราะมันตัวจิตนี้เป็นสสาร ธาตุรู้มันมี พอธาตุรู้มันมีมันเวียนตายเวียนเกิดไป เห็นไหม ตัวธาตุรู้นี้ ตัวสิ่งที่เป็นความ ฟุ้งซ่านมันเกิดดับเกิดดับ มันเป็นอาการของใจ เห็นไหม เราก็ดูแลแก่นั่น ใจ รู้ธรรมะองค์

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็รู้ได้แค่นั้นนะ แต่วิธีการแก้ไข วิธีการหาปลาไม่ได้ไง เพราะเราหาปลาไม่เป็น เราไม่เคยทำ เห็นไหม

ถ้าเราหาปลาเป็น เราเคยทำ เราเคยทำของเราเนี่ย เขาเอาปลามาให้เรา เราก็ดู เห็นไหม นี่คนที่เอาปลามาให้เรา เห็นไหม เวลาคนมีน้ำใจขึ้นมา เราหาปลาก็เป็น แต่เวลาเขามีน้ำใจ เห็นไหม คนมีน้ำใจเขาจะสละทาน เขาเอามาให้เรา เราก็ดู เห็นไหม ปลาที่เขาเอามาให้กินก็ได้ เราจะหากินเองก็ได้ หากินเอง เห็นไหม พอจิตมันเข้าใจถึงความฟุ้งซ่าน มันเข้าใจถึงอาการของใจ มันเข้าใจถึงเงา เห็นไหม เราออกไปยืนในที่แดด มันก็จะมิเงา เห็นไหม เราเข้าร่วมเงามันก็ไม่มี เวลาจิตมันสงบมันก็สงบได้ของมัน แต่ในอาการของใจ อันนั้นนะ มันสงบเข้ามาแล้วจะทำอย่างไรต่อไป

ถ้าทำต่อไป ถ้าไม่มีสติ นี่เวลาครูบาอาจารย์ท่านตอบปัญหากัน เห็นไหม นี่จิตมันสงบเข้ามา นี่สิ่งที่มันสงบ สิ่งทีพาสงบนี่สิ่งนี้เป็นธรรม นี่สิ่งที่ป็นธรรมมันมีเราละ ถ้ามีเรานั้นยังมีมิฉาอยู่ เพราะมันมีตัวตน มันมีความสุขความทุกข์อยู่ มันต้องแสวงถนอมรักษา เห็นไหม แต่ถ้าเป็นสัจจะความจริงนะ มันป็นธรรมชาติของมัน มันใช่ไม่มีเรา มันว่างธรรมชาติของมัน แต่! แต่มันมีผู้รู้เนะ มันมีผู้ป็นเจ้าของเนะ มันไม่ใช่ป็นความว่างแบบไม่มีเจ้าของ ความว่างทีควบคุมไม่ได้ ถ้าความว่างทีควบคุมไม่ได้ ความว่างทีมันป็นธรรมชาติอันนั้น คุณิวากสมันกว้าง บางสิ่งก็มันกว้าง เห็นไหม เขาทำกระสวยอากาศ เขาทำสุญญากาศมันกว้าง ความว่างอย่างนั้นป็นประโยชน์อะไรกับเขา เพราะไม่ป็นผู้ทีรับรู้ เห็นไหม มันป็นอนิจจังใจ ความว่างมันเกิดดับ เพราะมีการสร้าง

แต่ถ้าป็นความว่างของใจ ทีผลมันป็นอกูปปธรรมขึ้นมาจากใจ เห็นไหม นี่ในป่าๆ หนึ่ง ต้นไม้มันก็มีมหาศาลเลย แล้วแก่นของใจ ใจทีมันต้องเกิดต้องตายเนะ อาการเกิดดับอย่างนี้ อาการทีมันป็นความฟุ้งซ่านอย่างนี้ เกิดดับนี้ใครๆ ก็รู้ได้ แต่อาการของใจ ทีว่าวิธีการหาปลา วิธีการจะล่อให้กิเลสออกมา เห็นไหม

คุณิวา โปฐิตะ ทีว่าสามเณรน้อยสอน เห็นไหม นี่รู้มาก ศีลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขนาดเอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ เทศนาว่าการสั่งสอนลูกศิษย์ป็นห้าหกร้อยองค์เลย นี่รู้ไปหมด พระไตรปิฎกถามมานี้รู้หมดเลย แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “โบลานเปล่า” เห็นไหม

นี่เขาให้ปลามา เพราะศึกษารวมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ธรรมที่เทศนาว่าการนี้พระไตรปิฎกจำมาไง สิ่งที่จำมาเทศนาว่าการเป็นวิชาการไง วิชาการที่จำมาที่รู้ไปหมดเลย แต่นี่คือปลาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่ปลาของเราเห็นไหม นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเตือนสติ เห็นไหม “โปลาเนปลา โปลาเนปลา” ...มีอำนาจวาสนา ถ้ามีอำนาจวาสนามันจะคิดได้ ถ้าไม่มีอำนาจวาสนาจะอย่างเช่น เราเป็นลูกนี้ พ่อแม่เอ็ดเรา เราจะน้อยใจมาก แต่เนถ้าพ่อแม่เอ็ดเรา ถ้าเด็กมันดีเด็กมีคุณธรรมในหัวใจ เห็นไหม นี่ผู้ใหญ่สอนผู้ใหญ่ต้องมีเหตุผล

นี่ใจองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี่เตือน เห็นไหม เตือนว่า “โปลาเนปลา” คำว่าปลา ปลาประโยชน์ไง ปลาประโยชน์ก็ได้คิด พอได้คิดก็จะไปฝึก ไปฝึกเพราะอะไร เพราะวงการพระจะรู้กันว่า ปรียัติ ปฏิบัติ ก็ไปหาสำนักปฏิบัติ เห็นไหม พระอรหันต์ทั้งวัดเลย ไปถึงก็องค์ไหนก็สอนไม่ได้ เพราะว่าศักยภาพทางสังคมเขาสูงมาก องค์ไหนก็ไม่กล้าสอนไง จนไปถึงณเณรน้อยใจ พอณเณรน้อยมันถึงองค์สุดท้ายแล้วปฏิเสธไม่ได้แล้วก็ทดสอบ ทดลองดูก่อน ว่ามีความเชื่อไหม ให้ลงน้ำ ให้ลงต่างๆ ให้ลงน้ำใเง “เราต้องการอย่างนั้น...” คือว่าสั่งให้เป็นไป ให้ลงไปทำ

พอจะเริ่มสอน เห็นไหม บอกว่า “ร่างกายเรานี้เปรียบเหมือนจอมปลวก เปรียบเหมือนจอมปลวกนะ มันมีเหยี่ยวตัวหนึ่ง คือความรู้สึกอันนี้อยู่ในจอมปลวกนั้น ให้ปิดทวาร ให้ปิด ๕ รู เปิดไว้รูหนึ่ง เพื่อจะให้จอมปลวกนั้นออกมาแล้วจับจอมปลวกนั้น ให้เหยี่ยวออกนั้น แล้วเราตั้งสติไว้ตรงนั้น” เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันสงบ เห็นไหม ความฟุ้งซ่านเป็นส่วนหนึ่ง ถ้าเราจับปลาวิธีการจับปลา วิธีการหาปลา มันมีวิธีการอย่างนี้ไง ถ้ามันจิตสงบขนาดไหน ถ้ามันเป็นสัมมาสมาธิเน คำว่าสัมมาคือมีสติไง มีสติคือมันรู้ตัวตน มันไม่หลงใเง ไม่เข้าใจว่าอันนี้เนว่างแล้ว เนจอมปลวกปิดให้หมดเลย แล้วเหยี่ยวที่อยู่ในจอมปลวกนั้นก็ฝึงไว้อย่างนั้นนะ มันไม่เป็นอะไรหรอก เห็นไหม มันเป็นนิพพานๆ มันอยู่ในจอมปลวกนั้นเน นี้เปิดไว้ทวารหนึ่งให้เหยี่ยวออกจากจอมปลวกนั้น แล้วพยายามคอยสังเกตดู แล้วถ้าจับเหยี่ยวตัวนั้นได้ เห็นไหม เนเอามาได้สวนกัน

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันสงบขนาดไหนนี่ เราคุมมันเสวยอารมณ์ ความฟุ้งซ่าน สงบเข้ามานั้นมันเป็นอาการของใจ ไม่ใช่ตัวใจ แล้วเหี้ยตัวนี้มันอยู่ในใจนี้ ไม่ได้อยู่ที่ อาการของใจนั้น มันอยู่ในจอมปลวกนี้ เห็นไหม นี่วิธีการ แล้ววิธีการจะจับ ถ้าจับแล้ว วิธีการกระทำไป มันจะมีเหตุมีผลของมัน นี่กิจจัญญาน กิจจัญญาน เห็นไหม สัจจัญญาน กิจจัญญานนี้ แล้วเกิดสัจจะความจริงขึ้นมา เห็นไหม อันนี้เป็นวิธีการหาปลา วิธีการหาปลาเรา จะมีปลากินตลอดไป เราจะช่วยตัวเองได้ตลอดไป เห็นไหม

นี่สร้างบุญกุศล บุญกุศลจากภายนอกนะ ความรุ่มเย็นเป็นสุข เห็นไหม เราเจือจางกัน เราเผื่อแผ่กัน นี่สร้างสมให้มันมีสติสัมปชัญญะ เวลาครูบาอาจารย์ เวลาพ่อแม่ กล่าวตักเตือนนี้มันได้ถูกคิดใจ ถูกคิดว่าสิ่งนั้นเป็นประโยชน์ไม่เป็นประโยชน์ มันจะย้อนกลับมา นี่วิธีการหาปลา แล้วเราจะไม่เสียคนนะ เราจะไม่เสียคน เราจะเป็นคนที่ว่า อยู่ในร่องในรอย เห็นไหม

ศีลธรรม ศีลธรรมเป็นบรรทัดฐานวัดใจของเรา ถ้าใจของเรามีร่องมีรอย ใจของเรามีบรรทัดฐาน มันจะไม่เป็นคนใจร้าย ไม่เป็นคนลอยลม ไม่เป็นคนทีเอาแต่ใจของตัวเอง เห็นไหม มันมีกติกามันคุยกันด้วยเหตุด้วยผล มันจบลงได้ จบลงด้วยเหตุด้วยผล เหตุผลนี่คือธรรมนี้ ยอมรับเหตุและผล เห็นไหม นี่เป็นคนที่ว่าไม่ขวางโลก

ถ้าคนขวางโลก เห็นไหม เอาแต่ความเห็นของตัวเองขวางโลกไป คนขวางโลกนะ กะคนขวางธรรม ถ้าเราขวางโลกแต่ไม่ขวางธรรม ธรรมเป็นสภาวะแบบนั้น เราพอใจกับธรรม เพราะอะไร เพราะกระแสโลกมันดึงไป เราก็ก๊วกับเขาหมดใจไหม แต่เราไม่ขวางเขา ถ้าคนมันมีสติสัมปชัญญะมันจะทิ้ง อย่างที่โปฐิตะ เห็นไหม ทิ้งจากความสังคม ยอมรับ ทิ้งจากสิ่งจากหัวโขนต่างๆ แล้วมาหาสัจจะความจริงจากภายใน สุดท้ายแล้วเป็นพระอรหันต์เหมือนกัน เห็นไหม นี่สัจธรรม

เขาให้ปลาмаกิน คือศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เราศึกษากัน อยู่ที่นี่ แล้วเราพยายามฝึกหัดหาปลาให้เป็น แล้วถ้าเราหาปลาเป็นขึ้นมา วิธีการของเรา เรา จะดำรงชีวิต เห็นไหม ดำรงชีวิตได้รู้จักธรรมะ จะเข้าสังคมไหน จะที่ไหนนะ ของเราจากลำหาวญิง ของเราจากลำหาวญิงเพราะเราจับปลาเป็น เราทำได้ทุกวิธีการ เราทำของเราได้ ไม่ใช่ ว่าเรารอดแต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ว่าพอเขาถามปัญหาขึ้นมา ก็

จะย้อนกลับไปว่าอยู่หน้าไหน อยู่บทไหน ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นสภาวะแบบใด นี่สิ่งนั้นไม่ทัน ไม่ทันกิเลส นี่ขนาดคนอื่นถามนะ แล้วขนาดกิเลสมัน ขึ้นมามันไม่ต้องถาม มันขึ้นมาจากใจของเรา มันค้ำคั่นในใจของเราแล้วเราเอาไม่ทันนี้ ปลายมันค้ำคั่นอยู่ในหัวใจ เห็นไหม

หัวใจเราต้องการเรียกร้องให้เราช่วยเหลือ แต่เราช่วยเหลือใจเราไม่ได้ เราก็ทุกข์ ตลอดไป แต่ถ้าเราช่วยเหลือได้ เราทำของเราได้ เราควบคุมได้ แม้แต่ทางโลก เขาอยู่กับ โลก สังคมก็พอมีความสุข ถ้าประพฤติปฏิบัติถึงที่สุดแล้วนะ ที่สุดแห่งทุกขันธ์นะ ความสุข จากในหัวใจ ความสุขอย่างนี้สุขมาก สุขโดยที่ไม่ต้องไปค้ำคั่น แต่ด้วยมารยาสาโดย ทุกคนก็บอกสุขมาก สุขจากใจๆ สุขแต่เปลือกๆ หลอกกันไปไง แต่หัวใจมันค้ำคั่นไป

แต่ถ้ามันเป็นสุขจากใจจริงๆ นะ พฤติกรรมมันฟ้อง พฤติกรรมของพระองค์นั้น ฟ้อง พฤติกรรมของครูบาอาจารย์ฟ้องหมด ว่าความสุขของใจมันสงบ มันจะนิ่งอยู่ นี่ ธรรมนี้ไม่กวนบ้านกวนเมือง ธรรมนี้ไม่เบียดเบียนใคร เบียดเบียนใครเป็นอกุศล เบียดเบียนใคร ทำลายใครไม่ได้ แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ เป็นกรรมการ เวลาเขาแข่งขัน กีฬา เห็นไหม เขามีกรรมการเขาคอยควบคุมนะ ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ซึ่งนำอีกเรื่องหนึ่ง ครูบาอาจารย์ซึ่งนำคอยบอกคอยสอนนั้น ไม่ใช่การเบียดเบียน เป็นการสอนลูกศิษย์ แต่ถ้า สังคมเบียดเบียนกันอันนั้น ไม่ใช่ธรรม เอวัง